

UN ARQUITECTE ARQUEÒLEG O, SI VOLEN, UN ARQUEÒLEG ARQUITECTE: EL DOCTOR THEODOR HAUSCHILD

Lluís Papiol Molné

La presència de l'Institut Arqueològic Alemany a l'Espanya data de l'any 1943. Helmut Schlunk va aconseguir establir una petita biblioteca d'arqueologia al carrer Serrano de Madrid i posar-la a disposició del públic. La tradició de l'arqueologia alemanya al país, la base i l'interès científic comú dels arqueòlegs nacionals i alemanys fou el motor per a la fundació de l'Institut. El 2 de març de 1954, l'Institut va ser reinaugurat com a primera institució cultural alemanya al nostre país i Schlunk en fou el primer director.

La relació entre l'arqueologia i la fotografia s'estableix des de l'aparició d'aquesta última, fruit de la seva gran capacitat com a eina de documentació. L'arqueologia, que es basa en les restes materials deixades pels diferents grups humans, necessita de la imatge com a principal mitjà d'expansió, ja sigui a través de dibuixos o fotografies.

No és estrany, per tant, que en el primer dia de treball del recent creat Institut Arqueològic Alemany de Madrid ja es comencés amb la instal·lació de l'arxiu fotogràfic. Des d'aquell moment es va reconèixer la importància de l'arxiu instal·lant-hi ja el laboratori fotogràfic.

Quan l'Institut començà a ser una realitat el 1954, Schlunk inaugurà les seves activitats amb l'estudi dels mosaics, així com amb els treballs d'excavacions de la vil·la romana de Centcelles.

L'ampli aspecte científic de la investigació i l'activitat arqueològica de l'Institut fou també augmentada, cultivada i fomentada per professionals alemanys dels diferents rams de l'arqueologia, entre ells s'hi troba el Dr. Theodor Hauschild.

El professor Hauschild s'integra a l'Institut Arqueològic Alemany de Madrid, participant d'una manera esplèndida, vital i, fins i tot, vitalista, d'aquesta empresa de resurrecció del passat romà de Centcelles, de la ciutat de Tàrraco i de tota la vella Hispània.

Th. Hauschild va néixer a Erfurt, a Alemanya, l'any 1929, i la seva trajectòria acadèmica i científica és d'una continuïtat i direcció perfectament rectilínia. Batxiller al Gymnasium Prinz-Heinrich de Berlin, fins al 1948, es fa enginyer a la Universitat Tèc-

El Dr. Theodor Hauschild

nica de Berlín, amb Diploma a l'any 1956 i Doctor al 1964. Es dedica al professorat universitari a la mateixa Universitat Tècnica de Berlín, al costat del professor E. Heindrich, del 1954 al 1956 i s'incorpora immediatament a l'Institut Arqueològic Alemany de Madrid l'any 1957. Des d'aquest moment l'hem vist intervenir en les més difícils i brillants empreses arqueològiques de l'Institut Alemany de Madrid i probablement la que més emoció li proporcionà fou la recuperació, valoració i restauració del mausoleu de Centcelles i també dirigir amb plena responsabilitat a la definició urbana de la realitat de la mateixa Tarragona romana. Durant els primers anys de la investigació científica arqueològica, Hauschild mantenia una

relació estreta personal amb J. Serra Vilaró, Pere Batlle i J. Sánchez Real, entre d'altres estudiosos de l'arqueologia tarraconense.

Qui subscriu aquest article, a l'any 1958 comença a formar part dels treballs arqueològics a Centcelles, dirigits pel professor H. Schlunk i el Dr. Th. Hauschild. En un primer moment, els treballs tècnics es van centrar en la consolidació i en la neteja del mosaic de la cúpula. A partir de l'any 1959, amb l'adquisició del monument, s'inicia un programa d'intervenció sistemàtica, que incloïa tant les excavacions arqueològiques com la recuperació i rehabilitació de l'edifici i del conjunt arquitectònic i, al mateix temps, es prosseguia protegint i restaurant el mosaic de la cúpula.

Vista dels edificis conservats a la vil·la romana de Centcelles (s. IV).

Detall de l'escena de Daniel amb els lleons, que decora el fris intermedi de la cúpula de la vil·la romana de Centcelles

Els projectes d'investigació arqueològica que va portar a terme l'Institut, en els diferents llocs de la Península, entre ells la Tarraconense, relacionats amb les èpoques romana, paleocristiana i medieval, que dirigia el Dr. Hauschild. Sempre que els feia falta la meua ajuda i col·laboració en les excavacions que portaven a terme, Hauschild em trucava per telèfon i jo deixava els treballs de restauració del mosaic a Centcelles i em presentava a l'Institut de Madrid i tot seguit seguíem amb tot l'equip cap al lloc on havíem de realitzar l'excavació arqueològica, o bé l'aixecament dels plànols. Sempre buscàvem personal del lloc perquè ens ajudés a realitzar aquests treballs d'excavació i suport. Hauschild sempre em corresponia amb unes molt bones lliçons d'arqueologia i planimetria.

Encara recordo alguns dels llocs on realitzàvem aquests treballs d'investigació arqueològica:

- a) Les esglésies de Santa Maria de Naranco, San Miguel de Lillo i Santa Cristina de Lena (Astúries, 1965-1967).
- b) El santuari romà de Munigua. El conjunt arquitectònic de Mulva-Munigua està situat a la localitat de Villanueva del Río i Minas, a 8 km de Sevilla.
- c) Església martirial de Marialba (1967-1978), Lleó.
- d) La basílica visigòtica de El Germo (1968), Còrdova.
- e) Les excavacions i la planimetria al mausoleu de Pueblanueva de la Vega (1969). Toledo i altres més.

Durant els anys 1969-1978 el Dr. Hauschild va fer unes campanyes d'investigació arqueològica sobre monuments arquitectònics de l'època romana a Tarragona: la porta romana de la muralla, construccions romanes a la terrassa superior de l'antiga Tàrraco, la Torre de Minerva (Sant Magí), la muralla romana de la ciutat de Tarragona, excavacions de la Torre de Minerva, la Torre dels Escipions; al baluard de Santa Bàrbara, a la catedral, sota dels seus jardins i el claustre i en algunes parts més del recinte de la Part Alta de la ciutat, sempre seguint les directrius dels murs romans construïts amb carreus.

El Dr. Theodor Hauschild ha dedicat una part molt important de la seva ciència i estudi al món romà, cristià i medieval. L'urbanisme i la realitat de la configuració i evolució de les ciutats romanes l'ha portat a investigar, directament des de l'excavació arqueològica, en dos llocs diferents, separats de la seva configuració actual, que són Munigua, a la Bètica, i Tarraco. A Munigua hi dedicà 17 campanyes d'excavació. A Tarragona treballa en l'excavació i recerca i els resultats dels seus estudis han estat tan notables que permeten identificar la urbanística de les terrasses de la ciutat romana, definint els centres urbans públic, de magnificació imperial religiosa, dels urbans d'espectacles o d'hàbitat. Avui, gràcies a l'esforç, sabem de la Tàrraco imperial, en el seu

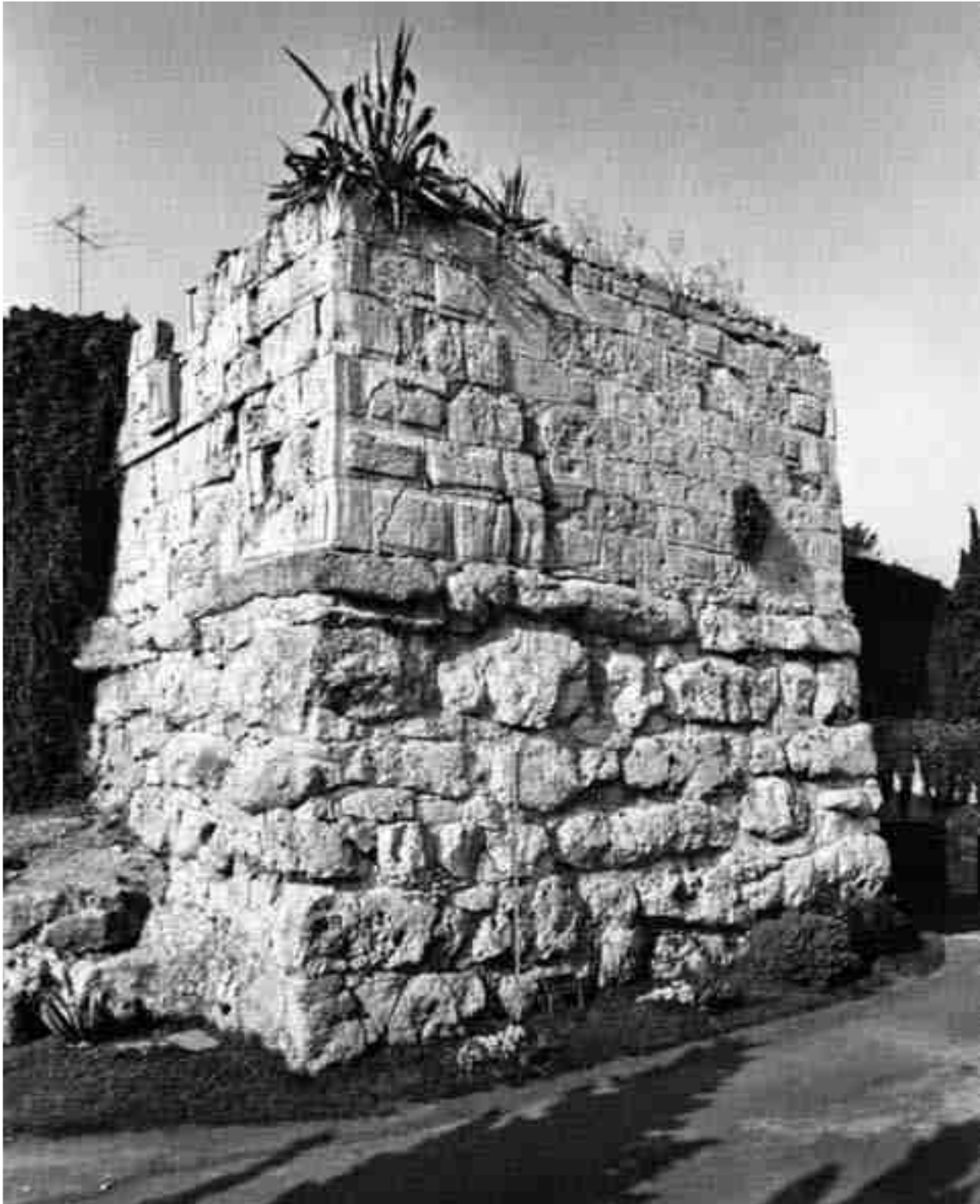
Església prerromànica asturiana de Sant Miquel de Lillo (Ovieda). Fou consagrada l'any 848.

Vista de la ciutat romana de Mulva – Manigua. Villanuerva del Río i Minal (Sevilla, segona meitat del segle I d. C.).

Església martirial de Marialba (Lleó), Inicis del segle V d. C.

Torre de Minerva. Muralla romana de Tàrraco. Inici del segle II a.C.

Construccions romanes a la terrassa superior de l'antiga Tàrraco.

desenvolupament urbà i, sobretot, en el sentit de ciutat imperial, de presència de l'Imperi a Hispània, amb un centre on la voluntat de Roma imposava des de les estructures materials d'una ciutat, la constant presència de la seva realitat política i econòmica.

Un altre aspecte de la seva investigació ha estat dirigida al camp dels grans mausoleus romans, cristians i visigots. Les seves primeres excavacions a Hispània foren, precisament, la primera publicació científica de tema hispànic, també sobre Centcelles, al costat del professor Schlunk en el 2n volum del *Madridrer Mitteilungen* de l'any 1961.

El Dr. Hauschild és destinat a l'equip científic de l'Institut Arqueològic Alemany com a tècnic arquitecte, en un grup d'especialistes d'arqueologia des del camp de la prehistòria fins al del món romà i medieval. Si seguim la seva trajectòria professional veiem un arquitecte que es converteix en un excel·lent arqueòleg i historiador del món romà i cristià.

Molts són els premis honorífics que ha rebut el Dr. Hauschild durant la seva trajectòria científica-arqueològica, però aquí només vull ressaltar els que han estat més propers per al nostre entorn comú de professionals, companys i amics.

1r - *Solemne Investidura de Doctor Honoris Causa a Theodor Hauschild. 3 de desembre del 1984.*

La Universitat de Barcelona s'honora avui, des de la seva nova facultat de Lletres de Tarragona, amb la incorporació del Professor Theodor Hauschild a la nòmina dels seus il·lustres doctors. A més, comença amb un doctorat *Honoris Causa* la llista de tan alt i digne grau acadèmic.

La muralla romana de Tàrraco. Vista de la Torre del Cabíscol, segle II a.C.
Gravat segon A. de Laborde, 1806.

La personalitat del nou doctor Honoris Causa de la Universitat. El professor Theodor Hauschild és un atent, expert i profund investigador, entre altres de les seves activitats professionals i científiques, d'aquesta realitat clàssica des del camp de l'arqueologia romana hispànica i molt especialment tarragonina. La Universitat de Barcelona i la Facultat de Tarragona han volgut incorporar i honorar un científic que des de fa molts anys treballa i viu plenament integrat a les tasques diàries de la recerca arqueològica a la ciutat i als àmbits geogràfics propers del gran centre urbà, econòmic i cultural que fou la Tarraco dels temps romans.

2n - L'Ajuntament de Constantí, presidit pel Sr. alcalde, Sr. J. A. Bergadà, concedí la distinció de Fills Adoptius al professor Helmut Schlunk (a títol pòstum) i al Dr. Theodor Hauschild (1993).

3r - L'Ajuntament de Tarragona, presidit pel Sr. Alcalde, J. F. Ballesteros, concedí la distinció de Fill Adoptiu al Dr. Theodor Hauschild (2008).

En començar l'acte acadèmic de la Solemne Investidura, el Dr. Hauschild va dissertar al discurs de recepció sobre: monuments romans de Tarragona a la llum dels gravats antics publicats per A. Laborde. La interpretació precisament d'aquests dibuixos, de Laborde, per un arquitecte-arqueòleg o, si volem, per un arqueòleg-arquitecte, reflecteixen imatges plenes de fantasia amb paisatges ben bonics.

Temple romà d'Èvora (Portugal), primera meitat del segle I d.C.

La investidura del doctor Honoris Causa al Professor Theodor Hauschild és un merescut homenatge a la seva vàlua i a la seva ciència, però en acceptar-ho, aquí a Tarragona, és un gran honor que el Sr. Hauschild fa a la seva facultat i a la Universitat de Barcelona.

L'any 1981 Theodor Hauschild va assumir les funcions de direcció de la delegació a Lisboa que, mentre tant, havia experimentat un gran creixement i els nous projectes que va assumir a Portugal foren, entre d'altres: la vil·la romana de Milreu, prop de Faro, i el Temple d'Èvora.